

Nr 180.

Kungl. Maj:ts nåddiga proposition till riksdagen angående vissa ändrade bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen; given Stockholms slott den 4 april 1917.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen besluta,

dels att förordningen den 5 november 1875 angående förändrade bestämmelser i avseende å taxeringen av försändelser av myntat guld eller silver, som genom postverket befordras mellan inrikes orter, skall träda ur kraft;

dels att med postförskott ej belagda brevpost- och paketförsändelser samt postanvisningar från eller till krigsfångar eller här i riket upptaget och internerat krigsfolk ävensom sådana försändelser av nu angivna slag, som beträffande krigsfångar eller internerat krigsfolk avsändas eller mottagas av någon till dessas tjänst upprättad svensk upplysningsbyrå, skola i den inrikes posttjänsten vara befriade från ostavgifter av vad slag de vara må;

dels att, därest till brevposten hörande lokalförsändelse, som är fullt frankerad för den ursprungliga befordringsvägen, på framställning befordras till postanstalt å annan inrikes ort för att genom denna tillställas den ursprungliga adressaten eller, efter adressförändring, annan person, försändelsen skall beläggas med lösen till belopp, motsvarande skillnaden mellan den redan erlagda befordringsavgiften och den avgift, som skolat erläggas, om försändelsen från början avsänts till den nya adressorten;

dels att befordringsavgiften för inrikes korsband, vars innehåll uteslutande utgöres av skrifter med punkter eller bokstäver i upphöjt arbete till bruk för blindas och i vilken försändelse icke förekommer verklig och personlig skriftväxling, skall för var vikt av 500 gram eller del därav utgå med 2 öre, om försändelsen utgöres av lokalför-

sändelse, men eljest med 4 öre, samt att maximivikten för dylik försändelse skall utgöra 3 kilogram;

dels att de särskilda avgifter, som stadgats eller kunna komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla beträffande försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställas adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, ävensom beträffande försändelse, som postbehandlas allenast inom särskilt lokalportoområde, som Kungl. Maj:t må kunna för viss ort fastställa;

dels att avsändare av inrikes paket må kunna tillförsäkra sig, att paketet blir befordrat med snabbast möjliga postlägenhet (såsom ilpaket), genom att, utöver vanlig postbefordringsavgift, erlægga särskild tilläggsavgift, utgörande — förutom stadgad expressavgift, när jämväl expressutdelning å adressorten begäres — 80 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav, dock att tjänstepaket om högst 10 kilogram må, utan särskild tilläggsavgift, befordras med snabbaste postlägenhet, samt att generalpoststyrelsen må, när förhållandena sådant påkalla, ifråga om visst slag av paket medgiva befordran med snabbast möjliga postlägenhet utan att den för sådan befordran bestämda tilläggsavgiften erlägges;

dels ock att de beslut, som i ovan angivna hänseenden kunna bliva meddelade, må träda i tillämpning vid tidpunkt, som av generalpoststyrelsen bestämmes, dock ej senare än med ingången av år 1918.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

---

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4
april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLSON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Genom nådigt brev den 25 juni 1881 har generalpoststyrelsen bemyndigats att i en kungörelse sammanfatta gällande föreskrifter rörande postutväxlingen så väl mellan inrikes orter som mellan orter inom Sverige och andra till världspostföreningen hörande länder, med rätt för styrelsen att i sammanhang därmed meddela sådana reglementariska bestämmelser, som för behörig tillämpning av de utav Kungl. Maj:t rörande postutväxlingen givna stadgandena kunde finnas erforderliga.

På grund av detta bemyndigande utfärdade styrelsen den 31 december 1881 en allmän poststadga, varav tid efter annan nya upplagor utgivits, senast den 9 september 1907 (Sv. förf.-saml. nr 89).

Uti underdånig skrivelse den 13 februari 1917 framhåller styrelsen, att den nu gällande poststadgan varit i tillämpning under längre tid

än någon föregående upplaga av denna publikation. På grund av de ändringar och tillägg i de postala bestämmelserna, som det med anledning av poströrelsens utveckling varit nödvändigt att tid efter annan vidtaga, hade ny upplaga av berörda stadga länge varit behöfvig. Därmed hade emellertid fått anstå i avvaktan på resultatet av den internationella postkongress, som varit avsedd att hållas år 1913, men som av olika anledningar blivit uppskjuten. Då emellertid beslut, som fattades vid de internationella postkongresserna, ofta endast i ringa mån inverkade på bestämmelserna för den inrikes posttjänsten och då det, på grund av kända politiska förhållanden, icke syntes vara att förvänta, att dylik kongress ännu på länge komme att avhållas samt dessutom kvarvarande förråd av nu gällande upplaga utav allmänna poststadgan näppeligen räckte ens till utgången av år 1917, hade hos styrelsen påbörjats utarbetandet av en ny upplaga, vilket arbete beräknats kunna slutföras under samma år.

I sammanhang med denna omarbetning av allmänna poststadgan har styrelsen emellertid i sin berörda skrivelse funnit sig böra till Kungl. Maj:ts prövning överlämna vissa frågor rörande den inrikes postutväxlingen, i vilka styrelsen ansett ändring i förut givna bestämmelser vara önskvärd.

De frågor, som sålunda underställts Kungl. Maj:t och äro av beskaffenhet att böra till riksdagens avgörande hänskjutas, avse taxering av försändelser, innehållande myntat guld eller silver, portofrihet för krigsfångepost, lösen för eftersänd lokal brevårsändelse, nedsättning av korsbandsportot för blindskrift, ändring i gällande bestämmelser i fråga om begreppet lokalförsändelse samt slutligen vissa bestämmelser för befordran av s. k. ilpaket.

Jag ber nu att få upptaga dessa frågor till behandling.

*Taxering av
försändelse,
innehållande
myntat guld
eller silver.*

Genom förordningen den 5 november 1875 angående förändrade bestämmelser i avseende å taxeringen av försändelser av myntat guld eller silver, som genom postverket befordras mellan inrikes orter (Sv. förf.-saml. nr 83), har stadgats, att för assurerad försändelse av myntat guld eller silver skulle, för så vitt icke avsändaren föredroge att utgöra avgifterna i enlighet med de för befordran av assurerade försändelser i allmänhet gällande bestämmelser, portot, innefattande så väl befordrings- som assurancesavgift, utan avseende å avstånd utgå endast efter försändelsens bruttovikt, varjämte meddelats vissa närmare villkor för dylik försändning, särskilt rörande portobelopp och försändelses maxivikt.

Vad sålunda stadgats gäller i stort sett ännu. Genom nådig kungörelse den 16 april 1880 (Sv. förf.-saml. nr 13) utbyttes emellertid den i nämnda förordning förekommande viktsatsen 1 skålpund mot 500 gram och viktsatsen 50 skålpund — maximivikten för försändelse av ifrågakvarande slag — mot 25 kilogram.

I sin skrivelse den 13 februari 1917 har styrelsen gjort framställning om upphävande av förordningen den 5 november 1875. Styrelsen anför i denna del följande:

»Befordringsavgifter för andra inrikes paket än sådana, varom nu är fråga, hava, sedan förordningen den 5 november 1875 tillkom, fastställts dels genom särskilda nådiga brev den 29 september 1876 och den 26 september 1879 dels ock genom nådig kungörelse den 10 mars 1905, varjämte genom nådigt brev den 22 juni 1892 högsta vikten för inrikes paket i allmänhet bestämts till 50 kg. På grund av de sålunda meddelade bestämmelserna är den nuvarande befordringsavgiften för vanligt inrikes paket väsentligt lägre än den avgift, som för befördran av dylikt paket utgick vid tiden för tillkomsten av förordningen den 5 november 1875, och genom nådig kungörelse den 26 maj 1882 har medgivits en, om ock mindre betydande, nedsättning i den förut utgående assurancesavgiften.

Då den särskilda tariffen för försändelser med myntat guld eller silver fastställdes, utgingo befordringsavgifterna för andra paket i förhållande till befordringsvägens längd, och den särskilda tariffen synes icke hava varit gynnsam för avsändaren i annat fall än vid försändning på längre sträckor. Genom de nedsättningar av befordrings- och assurancesavgifterna, som, på sätt nämnts, tid efter annan skett, ställa sig avgifterna vid taxering enligt den särskilda tariffen numera avsevärt högre än vid taxering enligt de för assurerade paket i allmänhet gällande bestämmelser. Såsom en given följd härav har den särskilda tariffen på senare tider icke kommit till användning, och från riksbanken — för vilken tariffen i fråga huvudsakligen torde varit avsedd — har på särskild förfrågan meddelats, att riksbanken icke hade något att invända mot upphävande av bestämmelsen om den särskilda taxeringen av försändelse, innehållande myntat guld eller silver.

Då sålunda bestämmelserna i förordningen den 5 november 1875 icke vidare tillämpas, synas desamma, såsom numera obehövliga, böra upphävas.»

Enligt artikel 11:4 i världspostkonventionen den 26 maj 1906 (Sv. förf.-saml. 1907 nr 81) gäller beträffande den internationella postutväxlingen, att portofrihet åtnjutes för sådana brevpostförsändelser angående krigsfångar, vilka avsändas eller mottagas, vare sig direkt eller förmedlingsvis, av de upplysningsbyråer, som till krigsfångars tjänst till äventyrs upprättas i krigförande länder eller i neutrala länder, vilka på sitt område upptagit krigsfolk. Brevpostförsändelser till eller från krigsfångar äro likaledes fritagna från alla slags postavgifter, såväl i avgångs- och adressland som i förmedlande länder, varjämte krigsfolk, som upptagits och internerats i neutralt land, likställts med krigsfångar i egentlig mening, vad angår tillämpningen av dessa bestämmelser.

*Portofrihet
för krigs-
fångepost.*

Vidare äro, jämlikt artikel 6: 2 i det internationella avtalet angående utväxling av brev och askar med angivet värde den 26 maj 1906, dylika försändelser, avsända eller mottagna av krigsfångar, vare sig direkt eller genom förmedling av upplysningsbyråer utav omfördälda slag, befriade från postavgifter, och enligt artikel 3: 1 i det internationella avtalet angående postanvisningsrörelsen den 26 maj 1906 samt artikel 10 i den internationella konventionen angående utväxling av postpaket av samma dag äro postanvisningar och med postförskott ej belagda postpaket till eller från krigsfångar likaledes portofria.

I sin skrivelse den 13 februari 1917 yttrar styrelsen, att de nu anförda internationella bestämmelserna förstås så, att portofrihet ej finge åtnjutas beträffande postförskotts försändelser, vare sig dessa utgjordes av brevpост- eller paketförsändelser. Styrelsen meddelar tillika, att föreskrifter av liknande innehåll som ifrågavarande internationella saknades i den inrikes posttjänsten. Under nu pågående världskrig, då krigsfolk funnits internerat å svenskt område, hade emellertid framställts anspråk därpå, att försändelser, som utväxlats mellan dylikt krigsfolk samt personer å annan svensk ort och vilka försändelser varit av beskaffenhet att, om de befordrats från ett till annat land, åtnjuta portofrihet, även i den inrikes utväxlingen skulle vara portofria, och enär styrelsen funnit detta vara en konsekvens av de föreskrifter, som vore fastställda i Sveriges utväxling med andra länder, hade styrelsen i varje särskilt fall ansett sig böra bifalla sålunda framställd begäran.

Då styrelsen emellertid ansett, att ett uttryckligt stadgande i ämnet borde intagas i de inrikes postförfattningarna, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att i den inrikes posttjänsten följande försändelser skulle vara fritagna från postavgifter av varje slag, nämligen dels med postförskott ej belagda brevpост- eller paketförsändelser och postanvisningar, som avsändes av eller till krigsfångar eller — när Sverige under ett pågående krig vore neutralt — av eller till här i landet till äventyrs upptaget och internerat krigsfolk, dels ock sådana försändelser av nyss angivna slag, som, när Sverige deltog i krig eller som neutralt land hade krigsfolk på sitt område internerat, beträffande krigsfångar eller internerat krigsfolk avsändes av eller till någon till dessas tjänst upprättad svensk upplysningsbyrå.

Lösen för
eftersänd
lokal brev-
försändelse.

Beträffande härefter styrelsens framställning i fråga om lösen för eftersänd lokal brev försändelse må erinras, att Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 30 juni 1899 förordnat, bland annat, att i brevlåda nedlagt eller i lösväska till postanstalt inkommet inrikes brev eller

enskilt brevkort skall, om försändelsen är ofrankerad och icke kan till avsändaren återställas eller om försändelsen är ofullständigt frankerad, tillhandahållas adressat, vilken är villig att för försändelsens utbekommande erlägga dubbla beloppet av felande franko. I fråga om inrikes korsband hava motsvarande bestämmelser meddelats genom nådigt brev den 12 november 1872.

Såsom undantag från den sålunda givna regeln, att inrikes, till brevposten hörande försändelse, som icke är fullt frankerad, skall lösas med dubbla beloppet av felande befodringsavgift, gäller på grund av särskilda bestämmelser, att i följande fall lösen utgår med allenast det felande portobeoppet, nämligen

för ofullständigt frankerad tjänsteförsändelse till tjänstebrevsberättigad mottagare,

för sådana försändelser, som jämlikt av Kungl. Maj:t tid efter annan meddelade särskilda föreskrifter få ofrankerade avlämnas till postbefordran med skyldighet för adressaterna att erlägga befodringsavgiften, samt

för ofrankerade eller ofullständigt frankerade lokalbrev och lokalbrevkort till personer, som i förväg förbundit sig att utlösa dylika försändelser.

Även i den internationella utväxlingen av brevörsändelser gäller såsom allmän regel, att adressat skall för utbekommande av ofrankerad eller ofullständigt frankerad försändelse erlägga dubbla beloppet av den felande befodringsavgiften. Som undantag från denna regel finnes emellertid i artikel XXVII:2 av expeditionsreglementet till gällande världspostkonvention den 26 maj 1906 stadgat, att eftersända brevörsändelser, som äro vederbörligen frankerade för den ursprungliga befodringsvägen, men för vilka belöpande portofyllnad för den vidare befodrningen icke blivit före eftersändningen erlagd, av utdelningspostverket skola beläggas med lösen till belopp, lika med skillnaden mellan den redan erlagda frankeringsavgiften och den avgift, som skulle hava uppburits, därest försändelserna blivit från början avsända till den nya adressorten. Tilläggsavgift skall nämligen, vad angår brevörsändelse, icke erläggas i annat fall än att avgiften för befodrnan från inlämningsorten till den nya adressorten är högre än avgiften för befodrnan från inlämningsorten till den första adressorten.

Sistnämnda regel gäller även i den inrikes utväxlingen. Vid brevörsändelses eftersändning inom landet ifrågakommer således tilläggsavgift endast när lokalförsändelse, som taxerats enligt den för dylik försändelse gällande lägre tariff, befodrnan till postanstalt å annan inrikes ort. I sådant fall betraktas försändelsen såsom om den ursprung-

ligen varit adresserad till den nya adressorten samt beläggas med lösen, och på grund av föreskrifterna i förenämnda nådiga brev den 30 juni 1899 och den 12 november 1872 utgår denna lösen med dubbla beloppet av felande befodringsavgift.

I sin föreliggande skrivelse framhåller emellertid styrelsen, att det i nu angivet fall vore icke blott överensstämmande med motsvarande internationella bestämmelser, utan även, enligt styrelsens mening, billigt, att försändelsen, om den varit fullt frankerad såsom lokalförsändelse, och avsändaren således fullgjort sin skyldighet i fråga om frankering för den först avsedda befodringen, icke belades med lösen till högre belopp än som motsvarade den felande befodringsavgiften. En ändring i nu angiven riktning av gällande inrikes bestämmelser komme icke att medföra någon nämnvärd minskning av postverkets inkomster, men skulle säkerligen hälsas med tillfredsställelse av den korresponderande allmänheten; och har styrelsen på grund härav hemställt om stadgande av innehåll, att till brevposten hörande lokalförsändelse, som är fullt frankerad för den ursprungliga befodringen och som på framställning befodras till postanstalt å annan inrikes ort för att genom denna tillställas den ursprungliga adressaten eller, efter adressförändring, annan person, skall beläggas med lösen till belopp, motsvarande skillnaden mellan den redan erlagda befodringsavgiften och den avgift, som skolat erläggas, om försändelsen från början avsänts till den nya adressorten.

*Nedsättning
av korsbands-
portot för
blindskrift.*

Jämlikt art. XIX: 1 i expeditionsreglementet till världspostkonventionen den 26 maj 1906 samt nådigt brev den 6 september 1907 skola i såväl den internationella som den inrikes posttjänsten skrifter med punkter eller bokstäver i upphöjt arbete till bruk för blindas vid försändning såsom korsband taxeras såsom korsband, innehållande trycksaker (trycksaksförsändelser). I sin föreliggande skrivelse hemställer styrelsen, såsom jag förut antytt, om en nedsättning i den inrikes posttjänsten av korsbandsportot för blindskrift.

Styrelsen anför till stöd härför följande:

»I en del främmande länders inrikes postutväxling har portot för s. k. blindskrift satts avsevärt lägre än det allmänna trycksaksportot, och till den världspostkongress, som på sin tid tillämnats, men på grund av det nu pågående kriget blivit på obestämd tid uppskjuten, hade jämväl framställts förslag om det internationella trycksaksportots nedsättning, vad anginge blindskrift. Dylik nedsättning har motiverats därmed, att en publikation med blindskriftstryck har en väsentligt högre vikt än samma publikation med vanligt tryck och att sålunda, om portot för trycksaker med blindskrift är detsamma som portot för trycksaker i allmänhet, avsändare av blindskriftstryck befinna sig i en mycket

ogynnsammare ställning beträffande utgifter för postbefordran än avsändare av andra trycksaker.

Också har till styrelsen från stiftelsen De blindas bokfond inkommit en framställning, vari — under uppgift att en blindskriftsbok i regel väger tretton gånger mer än samma bok i vanligt tryck — framhållits behovet av ett särskilt inrikes blindskriftsporto, lägre än det vanliga trycksaksportot. Detta önskemål synes styrelsen så behjärtansvärt, att — oavsett hur saken kan komma att ordnas i den internationella utväxlingen och oberoende av den inom styrelsen pågående utredningen rörande eventuell förändring av det inrikes korsbandsportot i allmänhet — frågan om ett särskilt blindskriftsporto i den inrikes utväxlingen bör, enligt styrelsens mening, redan nu upptagas till behandling.

Portot för inrikes korsband, innehållande andra trycksaker än tidningar och tidskrifter — för vilka ett särskilt, lägre porto är fastställt — utgör, jämlikt nådigt brev den 2 maj 1879, 4 öre för var vikt av 50 gram eller del därav, vilket porto, jämlikt nådigt brev den 22 maj 1891, blivit i fråga om lokalförsändelse nedsatt till 2 öre för var vikt av 50 gram eller del därav. För likformighetens skull har det synts styrelsen lämpligt, att även för ett särskilt blindskriftsporto, om dylikt fastställes, bibehålla portosatsen 4 respektive 2 öre, men med hänsyn till vad förut sagts beträffande skillnaden i vikt mellan publikationer med blindskrift och andra trycksaker har styrelsen tänkt sig, att publikationerna med blindskrift borde till en 10 gånger så hög vikt som vanliga trycksaker befordras för en och samma portosats, d. v. s. att det särskilda blindskriftsportot skulle sättas till 4 respektive 2 öre för var vikt av 500 gram eller del därav.

Maximivikten för vanlig inrikes trycksaksförsändelse är 2 kilogram, men med nu gällande taxor för korsband och för paket blir portot för en icke-lokal försändelse, vilkens vikt överstiger 350 gram, lägre vid försändelsens taxering såsom paket än vid taxering såsom korsband, vadan således, praktiskt sett, trycksaksportot för försändelse av mer än 350 grams vikt icke är av någon egentlig betydelse för allmänheten. Med hänsyn härtill och jämväl av praktiska skäl synes maximivikten för korsbandsförsändelse, innehållande blindskrift, icke böra sättas högre än tio gånger 350 gram, och i likhet med vad som skett i åtskilliga andra länders inrikes posttjänst bör, enligt styrelsens mening, maximivikten bestämmas till 3 kilogram.

I vilken mån en portonedsättning sådan som den nu ifrågasatta skulle medföra någon minskning av postverkets inkomster, har icke kunnat beräknas, men i betraktande av den ringa mängd, vari försändelser av nu förevarande slag förekomma, bleve inkomstminskningen säkerligen icke nämnvärd.»

På grund av vad sålunda anförts och under erinran, hurusom, för att en försändelse skall kunna befordras mot korsbandsporto, det allmänna villkor gäller, att försändelsen ej får innehålla verklig och personlig skriftväxling, har styrelsen hemställt, att befodringsavgiften för korsband, vars innehåll uteslutande utgöres av skrifter med punkter eller bokstäver i upphöjt arbete till bruk för blinda och i vilken försändelse icke förekommer verklig och personlig skriftväxling, måtte bestämmas att, för var vikt av 500 gram eller del därav, utgå med 2 öre, om försändelsen utgöres av lokalförsändelse, men eljest med 4 öre, samt att maximivikten för dylik försändelse måtte fastställas till 3 kilogram.

Ändrad
betydelse av
begreppet
»lokalförsän-
delse».

Jämlikt kungörelsen den 5 juli 1884 angående förändringar i portoavgifterna för inrikes brev och brevkort m. m. (Sv. förf.-saml. nr 31) — vilken kungörelse blivit, vad angår lägsta viktsatsen för inrikes brev, ändrad genom nådig kungörelse den 3 maj 1907 (Sv. förf.-saml. nr 23) — samt nådigt brev den 22 maj 1891 angående nedsättning av portoavgifterna för korsbandsförsändelser vid lokalbefordran, utgår vid s. k. lokalbefordran av brev och annat korsband än sådant, vars innehåll utgöres av tidningar, ett visst lägre porto, motsvarande i allmänhet hälften av det allmänna riksportot. Mot sålunda bestämt lokalporto befordras, enligt förenämnda stadganden, brev eller korsband, »som å postanstalt behandlas utan att med post eller lantbrevbärare fortskaffas». Därför har i § 11 mom. 4 av förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter (Sv. förf.-saml. nr 216) beträffande vanligt tidningskorsband stadgats viss minimiavgift för »lokalförsändelse».

Styrelsen anför i denna del följande:

»Den definition å lokalförsändelse, som meddelats genom nådiga kungörelsen den 5 juli 1884 och nådiga brevet den 22 maj 1891, har länge visat sig otidsenlig. En sträng tillämpning av definitionens ordalag skulle innebära, att försändelse, som befordras mellan två postanstalter i samma stad, icke finge taxeras såsom lokalförsändelse. På sådant sätt har man dock icke ansett sig kunna tolka stadgandet i fråga, utan man har beträffande försändelse, som befordras mellan två postanstalter i samma stad, tillämpat lokalportotaxan, när befordringen verkställts genom s. k. lokal transport, d. v. s. icke medelst järnvägs-, ångbåts- eller landsvägs-post. Genom denna tolkning hava emellertid svårigheterna vid stadgandets tillämpning icke övervunnits. Den utsträckta byggnadsverksamheten inom städerna och därmed jämförliga samhällens icke planlagda områden, uppkomsten av förstäder i omedelbar anslutning till vissa städer, men belägna utom dessas områden, landskommuners inkorporering med städerna m. m. hava, särskilt på senare åren, mångenstädes medfört sådana förhållanden, att nuvarande bestämmelser om lokalportots tillämpning leda till rena oformligheter.

Vidare har inrättandet av brevlådor å spårvagnar, som framgå utanför städernas områden, bidragit att, så att säga, bryta gränserna för lokalportots tillämpning. Om en försändelse nedlägges i spårvagnsbrevlåda för att till adressaten utdelas genom postanstalt å den ort, där brevlådan tömmes, och försändelsen således icke behandlas av postanstalt å mer än *en* ort, anses försändelsen kunna befordras mot lokalporto, även om den nedlagts i brevlådan å plats utom det egentliga lokalportoområdet; skulle däremot försändelsen hava avlämnats vid *postanstalt* å den plats, där nedläggandet i spårvagnsbrevlåda verkställts, hade försändelsen givetvis icke taxerats såsom lokalförsändelse.

Även kan det ifrågakomma, att en lokalbrevbärings och en lantbrevbärings områden i det närmaste sammanfalla, och i sådant fall synes det oegentligt, att befordringsavgiften för en försändelse skall utgå efter olika tariffer allt efter som försändelsen befordras av lokalbrevbärare eller av lantbrevbärare.

Med hänsyn till vad som nu blivit anförd, är det ofta för allmänheten synnerligen svårt att avgöra, huruvida en försändelse får befordras mot lokalporto

eller icke, vadan försändelser ofta frankeras oriktigt, samt obehag därigenom åsamkas såväl avsändare som adressater. Det synes således nödvändigt, att gällande stadgande om vad som förstås med lokalförsändelse erhåller en annan avfattning, genom vilken de nuvarande olägenheterna vid stadgandets tillämpning så vitt möjligt undanröjdas. Till en början synes uppenbart, att, för vinnande av större likformighet, begreppet lokalförsändelse bör erhålla en något vidsträcktare betydelse. Det lär emellertid, på grund av de säregna förhållanden, som råda å vissa orter, knappast vara möjligt att finna en definition, som både inrymmer alla fall, i vilka lokalporto bör komma till användning, och utesluter alla andra fall. Särskilt beträffande Stockholm, Göteborg och Malmö samt ytterligare en eller annan ort synes saken icke kunna ordnas på ett praktiskt, enhetligt och för korrespondenterna rättvist sätt med mindre särskilda lokalportoområden fastställas. Anordning med särskilda lokalportoområden finnes genomförd i vissa främmande länder, bland annat Norge och Tyskland. Dylikt område fastställes i Norge av »Konungen eller den han därtill bemyndigar» och i Tyskland av statssekreteraren och chefen för postverket efter bemyndigande av rikskansleren.

Om systemet med särskilt fastställda lokalportoområden införes i Sverige, vore det med hänsyn därtill, att frågor om fastställande av nya eller omreglering av redan fastställda lokalportoområden torde komma att allt emellanåt uppstå, önskvärt, att riksdagen icke behöfde höras rörande varje särskilt fall, utan att besluten i förevarande hänseende fattades av Kungl. Maj:t efter styrelsens hörande.

Genom möjligheten att få dylika lokalportoområden fastställda skulle de mest framträdande oegentligheterna beträffande lokalportotarifens tillämpning kunna avhjälpas. Styrelsen har emellertid dessutom haft under övervägande, huruvida icke sådan allmängiltig betydelse borde givas begreppet lokalförsändelse, att försändelse, som behandlas allenast av inlämningspostanstalten och, i förekommande fall, en eller flera andra postanstalter å samma ort, borde, oavsett befordringssättet, taxeras såsom lokalförsändelse, dock med undantag av försändelse, som inkommer ur brevlåda å järnväg eller ångbåt. I fråga om försändelse av sistnämnda slag är det nämligen ofta icke möjligt att bestämma inlämningsorten. Genom en sådan föreskrift, som nu sagts, skulle bland annat den här ovan anförda, för korrespondenterna obegripliga skillnaden mellan taxeringen av försändelse, som befordras med lokalbrevbärare, och av försändelse, befordrad med lantbrevbärare, bortfalla. Men å andra sidan skulle den ifrågasatta föreskriften medföra, att lokalportotariffen komme att tillämpas jämväl i åtskilliga fall, då något verkligt skäl därtill icke kunde anses föreligga.

För att utröna den ekonomiska innebörden för postverket av en, på sätt här ovan angivits, ändrad betydelse av begreppet lokalförsändelse har styrelsen låtit verkställa en statistisk utredning. Vid denna utredning, som givetvis endast kunnat lämna approximativa siffror, förutsattes särskilda lokalportoområdets fastställande för Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Falköping (Falköping-Ranten) och Örebro. Den inkomstminskning, som lokalportotarifens användning inom dessa områden skulle medföra, har beräknats till omkring 50,000 kronor per år. Av detta belopp skulle emellertid ej mindre än 33,000 kronor komma på Stockholmsområdet, och härvid är att märka, att lokalporto torde under alla omständigheter böra införas i förbindelsen mellan vissa med Stockholm inkorporerade områden, å ena sidan, samt det övriga Stockholm, å andra sidan, i stället för att i denna förbindelse för närvarande — på grund av befordringssättet — till-

lämpas riksporto. Också har Liljeholmens fastighetsägareförening hos styrelsen gjort framställning om sådan ändring, som nu sagts, samt därvid särskilt framhållit de olägenheter, som drabba korrespondenterna därigenom, att allmänheten inom det övriga Stockholm, i tro att det för staden gällande lokalportot numera, efter Liljeholmens inkorporering, omfattar även denna stadsdel, frankerar sina försändelser till Liljeholmen såsom lokalförsändelser.

Den statistiska utredningen har jämväl omfattat det ovan omnämnda förslaget om sådan ändrad betydelse av begreppet lokalförsändelse, att bland annat befordran med lantbrevbärare icke skulle i och för sig beröva en försändelse karaktären av lokalförsändelse. En dylik ändring har i fråga om de orter, för vilka särskilda lokalportoområden icke ifrågasatts, beräknats tillskynda postverket en inkomstminskning av 75,000 å 80,000 kronor för år, och med hänsyn till storleken av detta belopp samt när förhållandena jämväl i detta avseende kunna, där så finnes nödigt, regleras genom fastställandet av särskilda lokalportoområden, har styrelsen för närvarande ansett sig icke böra föreslå annan ändring i sak beträffande vad som skall anses såsom lokalförsändelse än att dit skulle hänföras jämväl försändelser, som endast behandlas inom ett särskilt fastställt lokalportoområde. Enligt vad emellertid förut anförts, erfordras därjämte, att den nuvarande definitionen av lokalförsändelse i viss mån omformuleras, för att därav må tydligt framgå, att samtliga de försändelser, vilka för närvarande behandlas såsom lokalförsändelser, skola taxeras efter lokalportotariff. Härvid har man att — bland försändelser, som inkomma till en postanstalt för första behandling och som äro adresserade till den ort, där denna postanstalt är belägen — skilja mellan å ena sidan försändelser, som inkomma ur fast brevlåda inom samhället eller ur spårvagnsbrevlåda och vilka försändelser fortfarande som hittills lära böra befordras mot lokalporto, samt å andra sidan försändelser, som inkomma ur fast brevlåda utom samhället eller ur järnvägs- eller ångbåtsbrevlåda och vilka försändelser skulle, såsom för närvarande, draga riksporto.»

Under åberopande av vad sålunda anförts, har styrelsen hemställt, att de särskilda avgifter, som stadgats eller kunna komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, måtte bestämmas att avse dels försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava behandlats av lantbrevbärare eller att hava genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken försändelse från sagda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, dels ock försändelse, som postbehandlas allenast inom särskilt fastställt lokalportoområde.

Vidare har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att, när sådant anses vara av behovet påkallat, för viss ort fastställa sådant särskilt lokalportoområde, som nyss sagts.

Ilpaket.

Vad slutligen angår styrelsens framställning i fråga om s. k. ilpaket, ber jag till en början få erinra, att enligt nu gällande bestäm-

melser avsändare av försändelse, som adresserats till inrikes ort med lokalbrevbäring, kan tillförsäkra sig en särskilt snabb utdelning å adressorten av försändelsen eller avi om densamma genom att erlägga en avgift av 20 öre för dylik expressbefordran.

I sin föreliggande skrivelse anför styrelsen i denna del följande:

»På grund av den ständigt ökade trafiken å järnvägarna har från järnvägsmyndigheternas sida framhållits nödvändigheten av att de mera snabbgående tågen i största utsträckning befrias från tyngre postgods. Styrelsen har därför redan nu funnit sig nödsakad att helt och hållet inställa eller i betydlig mån inskränka befordringen av paketpost med vissa tåglägenheter, och det kan icke undvikas, att befordringen av paketposten måste allt mer och mer förläggas till de mindre snabbgående tågen.

Då det emellertid i vissa fall kan vara av synnerlig vikt för avsändaren av ett paket att kunna få paketet befordrat med snabbaste lägenhet, har styrelsen ansett, att paketavsändare borde i den inrikes svenska posttjänsten, såsom redan skett i vissa främmande länder, beredas möjlighet att, om han erlägger en särskild tilläggsavgift, få sitt paket befordrat med snabbast möjliga lägenhet, samt att således så kallade ilpaket borde även här i landet införas. Med hänsyn till sannolikheten därav, att en korrespondent, för vilken det är av vikt att få ett paket befordrat med snabbaste lägenhet till adressorten, dessutom ofta önskar expressutdelning å adressorten, d. v. s. utdelning genom extra bud av själva paketet eller av en avi om paketets ankomst, har det ifrågasatts, huruvida icke ett pakets behandling såsom ilpaket borde innebära jämväl expressutdelning. Postverket kan emellertid icke bestämt åtaga sig att verkställa expressutdelning å andra orter än sådana, där lokalbrevbärare finnas vid postanstalterna anställda, men styrelsen har för avsikt att utfärda föreskrift därom att, i händelse avsändaren av en försändelse till ort, där lokalbrevbärare icke finnes, önskar, att postverket skall göra vad i dess förmåga står för att försändelsen må å adressorten så skyndsamt som möjligt komma adressaten tillhanda, och avsändaren för sådan eventuell expressutdelning erlägger stadgad expressavgift, adresspostanstalten skall söka genom telefonering, tillfälligt bud eller dylikt efterkomma avsändarens önskan. Vid det förhållande att avsändare icke gärna kan åläggas att erlägga expressavgift i det fall att osäkerhet råder, huruvida expressutdelning kan verkställas, och enär det exempelvis i fråga om paket, vars avgångs- och adressorter äro belägna på långt avstånd från varandra, emellanåt torde vara av underordnad betydelse, huruvida utdelningen å adressorten sker med extra bud eller i vanlig ordning, är det enligt styrelsens mening lämpligast, att tilläggsavgiften för den snabbare befordran av paket, varom nu är fråga, sammansättes av en avgift för ilbefordringen till adressorten och en avgift för expressutdelningen å sistnämnda ort, samt att ilpakets expressutdelning göres beroende av avsändarens framställning.

Vad den särskilda tilläggsavgiften för ilpaket beträffar, synes den, med hänsyn till vad ovan sagts angående nödvändigheten av att begränsa paketbefordringen till vissa tåg, böra sättas till ett jämförelsevis högt belopp. Styrelsen, som tänkt sig, att ilbefordran icke så ofta skall komma att ifrågasättas beträffande paket av högre vikt än 5 kg., samt att avsändaren av ett ilpaket i de flesta fall skall önska jämväl expressutdelning å adressorten, har ansett en sam-

manlagd avgift av en krona kunna betraktas såsom skälig ersättning till postverket för den snabbare behandlingen i dess helhet av ett ilpaket om högst 5 kilograms vikt, och enär expressavgiften i den inrikes posttjänsten utgör 20 öre, skulle således av den sammanlagda tilläggsavgiften — en krona — 80 öre belöpa sig på befordringen till adressorten. Jämväl beträffande tyngre paket kan det emellertid stundom vara av vikt för avsändaren att få paketet befordrat så snabbt som möjligt, och i sådant fall synes det skäligt, att tilläggsavgiften höjes. Vid det förhållande att, enligt gällande bestämmelser, expressavgiften utgår med fast belopp oavsett själva försändelsens vikt — beträffande tyngre paket expressutdelas endast avi — har styrelsen tänkt sig, att den särskilda avgiften för ilbefordran av paket om mer än 5 kilograms vikt lämpligen kunde utgå med 2×80 öre för viktgruppen 5—10 kilogram, 3×80 öre för viktgruppen 10—15 kilogram o. s. v. med tillägg i varje fall av eventuell expressavgift 20 öre.

Jämlikt nådigt brev den 30 juni 1899 angående förändring i vissa fall av gällande bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen, skola tjänstepaket intill 10 kilograms vikt befordras med snabbaste lägenhet, och åtminstone för närvarande anser styrelsen sig icke böra ifrågasätta upptagande av särskild tilläggsavgift, för att dylikt paket skall få med brevposthastighet befordras till adressorten. Det torde emellertid kunna ifrågakomma, att snabbare befordran utan erläggande av särskild ilpaketsavgift anses böra medgivas även beträffande paket av något visst annat slag än tjänstepaket, exempelvis paket, innehållande medicin, och det vore därför önskvärt, att styrelsen erhöles bemyndigande att, när förhållandena sådant påkalla, i fråga om visst slags paket medgiva befordran med snabbaste lägenhet, utan att särskild tilläggsavgift erlägges.»

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt dels om ett stadgande av innehåll, att avsändare av inrikes paket kan genom att, utöver vanlig postbefordringsavgift, erlägga en särskild tilläggsavgift försäkra sig om, att paketet blir befordrat med snabbast möjliga postlägenhet, samt att den särskilda tilläggsavgiften för dylikt s. k. ilpaket skall utgöra — förutom stadgad expressavgift, när paketavsändaren begär jämväl expressutdelning å adressorten — 80 öre för paket av högst 5 kilograms vikt och, vad angår tyngre paket, 80 öre för de första 5 kilogrammen av paketets vikt och dessutom 80 öre för varje överskjutande viktsats av fem kilogram eller del därav, dock att tjänstepaket av högst 10 kilograms vikt fortfarande må, utan att särskild tilläggsavgift erlägges, vinna den snabba befordran, som genom nådigt brev den 30 juni 1899 bestämts, dels ock om bemyndigande att, när förhållandena sådant påkalla, i fråga om visst slags paket medgiva befordran med snabbaste lägenhet, utan att den för ilpaket stadgade särskilda tilläggsavgiften erlägges.

Departementschefen.

Mot de av generalpoststyrelsen sålunda ifrågasatta ändrade bestämmelserna rörande den inrikes postutväxlingen har jag för min del intet att erinra. De beslut, som i förevarande hänseenden kunna bliva med-

delade, torde, på sätt styrelsen föreslagit, av praktiska skäl böra träda i kraft samtidigt därmed, att den tillämnade nya upplagan av allmänna poststadgan börjar tillämpas, vilket beräknas kunna ske senast med ingången av år 1918. Vid sådant förhållande synes lämpligen böra uppdragas åt generalpoststyrelsen att bestämma tidpunkten för beslutens ikraftträdande, dock att denna tidpunkt ej må sättas senare än till ingången av år 1918.

Genom proposition den 9 mars 1917, nr 127, har Kungl. Maj:t föreslagit en tillfällig höjning av postavgifterna för vissa slag av försändelser. Denna höjning kommer givetvis att träffa även sådana i det föregående omnämnda försändelser som korsband, innehållande blindskrifter, samt ilpaket m. m.

Jag ber i detta sammanhang vidare få nämna, att generalpoststyrelsen i sin föreliggande skrivelse även gjort framställning om bestämmelser i fråga om avgift för vissa i posttjänsten utfärdade intyg. Beträffande åtskilliga sådana intyg finnas redan nu meddelade särskilda föreskrifter bland annat därom, att i vissa fall avgift för utfärdandet icke skall utgå och i andra fall avgift utgå med väsentligt lägre belopp än det, som skolat erläggas, om förordningarna angående stämpelavgiften och expeditionslösen tillämpats. Styrelsen framhåller emellertid, att allmänheten ofta hos postanstalterna anhåller om intyg av jämväl andra slag än sådana, om vilkas utfärdande nu finnes stadgat. Då dylikt intyg avser att för korrespondent tjäna som verifikation å ett erlagt belopp, blir dock, enligt styrelsens mening, med tillämpning av sistnämnda förordningar kostnaden ofta alltför stor i förhållande till det belopp, som skall verifieras. Efter att hava lämnat en redogörelse för de olika intyg, som härvid ifrågakomma, har styrelsen hemställt om stadgande av innehåll, att postfunktionär må ej mindre, i enlighet med de närmare föreskrifter, som generalpoststyrelsen äger utfärda, utan avgift meddela korrespondent, som därom gör framställning, intyg rörande inköp av frankotecken eller stämplat, än även, på av korrespondent därom framställd begäran, mot en avgift av 10 öre utfärda intyg rörande av korrespondent erlagda tull-, lösen- eller postförskottsbelopp eller av honom inköpta blanketter.

Ej heller mot vad styrelsen i denna del föreslagit synes vara något att erinra. Med hänsyn till innehållet i gällande bestämmelser om rätt för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter lär dock hinder ej möta för Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

dels att förordningen den 5 november 1875 angående förändrade bestämmelser i avseende å taxeringen av försändelser av myntat guld eller silver, som genom postverket befordras mellan inrikes orter, skall träda ur kraft;

dels att med postförskott ej belagda brevpost- och paketförsändelser samt postanvisningar från eller till krigsfångar eller här i riket upptaget och internerat krigsfolk ävensom sådana försändelser av nu angivna slag, som beträffande krigsfångar eller internerat krigsfolk avsändas eller mottagas av någon till dessas tjänst upprättad svensk upplysningsbyrå, skola i den inrikes posttjänsten vara befriade från postavgifter av vad slag de vara må;

dels att, därest till brevposten hörande lokalförsändelse, som är fullt frankerad för den ursprungliga befordringsvägen, på framställning befordras till postanstalt å annan inrikes ort för att genom denna tillställas den ursprungliga adressaten eller, efter adressförändring, annan person, försändelsen skall beläggas med lösen till belopp, motsvarande skillnaden mellan den redan erlagda befordringsavgiften och den avgift, som skolat erläggas, om försändelsen från början avsänts till den nya adressorten;

dels att befordringsavgiften för inrikes korsband, vars innehåll uteslutande utgöres av skrifter med punkter eller bokstäver i upphöjt arbete till bruk för blinda och i vilken försändelse icke förekommer verklig och personlig skriftväxling, skall för var vikt av 500 gram eller del därav utgå med 2 öre, om försändelsen utgöres av lokalförsändelse, men eljest med 4 öre, samt att maximivikten för dylik försändelse skall utgöra 3 kilogram;

dels att de särskilda avgifter, som stadgats eller kunna komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla beträffande försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken

från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, ävensom beträffande försändelse, som postbehandlas allenast inom särskilt lokalportoområde, som Kungl. Maj:t må kunna förviss ort fastställa;

dels att avsändare av inrikes paket må kunna tillförsäkra sig, att paketet blir befordrat med snabbast möjliga postlägenhet (såsom ilpaket), genom att, utöver vanlig postbefordringsavgift, erlägga särskild tilläggsavgift, utgörande — förutom stadgad expressavgift, när jämväl expressutdelning å adressorten begäres — 80 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav, dock att tjänstepaket om högst 10 kilogram må, utan särskild tilläggsavgift, befordras med snabbaste postlägenhet, samt att generalpoststyrelsen må, när förhållandena sådant påkalla, ifråga om visst slag av paket medgiva befordran med snabbast möjliga postlägenhet utan att den för sådan befordran bestämda tilläggsavgiften erlägges;

dels ock att de beslut, som i ovan angivna hänseenden kunna bliva meddelade, må träda i tillämpning vid tidpunkt, som av generalpoststyrelsen bestämmes, dock ej senare än med ingången av år 1918.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Uggla.
